Book Reviews

- P.J. Worsley, Ktut Ginarsa, Prasasti Baru Ragajaya 6 April 1155. Direktorat Bahasa dan Kesusastraan, Direktorat Djendral Kebudayaan, Departemen Pendidikan dan Kebudayaan, Tjabang Singaradja, 1968. XVI, 54 p., 3 maps.
- Th. J. Gerold-Scheepers, M.A. Jaspán, Traditional medical theory in Southeast Asia. An inaugural lecture, University of Hull, Hull 1969. 36 pag.
- Renato Rosaldo, Don V. Hart, Bisayan Filipino and Malayan Humoral Pathologies: Folk medicine and ethnohistory in Southeast Asia. Ithaca, New York; Department of Asian Studies, Cornell University. Data Paper: No. 76. 96 p.
- Pierre J. Simon, W.E. Willmott, The political structure of the Chinese community in Cambodia. L.S.E. Monographs nr. 42. The Athlone Press, London 1970. 211 p.
- Vivien van Geen, Owen M. Lynch, The politics of untouchability (Social mobility and social change in a city of India). Columbia University Press, New York and London, 1969. XIV-251 pp.
- W.F.L. Buschkens, Silvia W. de Groot, Djuka society and social change: History of an attempt to develop a bush negro community in Surinam 1917-1926. Van Gorcum

This PDF-file was downloaded from <http://www.kitlv-journals.nl>

BOEKBESPREKINGEN

KTUT GINARSA, *Prasasti Baru Ragajaya 6 April 1155*.
Direktorat Bahasa dan Kesusastraan, Direktorat Djen-
dral Kebudayaan, Departemen Pendidikan dan Kebu-
dajaan, Tjabang Singaradja, 1968. XVI, 54 p., 3 maps.

On 28th November, 1966, the author visited the Pura Bale Agung in Tedjakula, Buleleng where during a festival he had the opportunity to read the inscription which is the subject of the present publication. The inscription (Lembaga Bahasa Singaradja No. 571), written in Old Javanese, proved to be the first eight plates of a grant made on 6th April, 1155 A.D. to the village of Sabhaya by the king Ragajaya, a ruler hitherto unknown to students of Balinese history. The eight bronze plates (42.5 x 9.5 cm), inscribed on both sides, were in good condition (except for one which was broken in two) and the script legible. In the form in which the author found it, however, the inscription was incomplete; the ninth and final plate which probably contained the curse was missing. For the purposes of the present publication, as the author explains on p. vi, he has taken the liberty of adding his own ninth plate, basing himself on other contemporary inscriptions. This is a step which certainly has nothing to recommend it from the point of view of the scientifically based study of Balinese epigraphy and which may prove to have been totally unnecessary in view of the information contained in a note to the Preface, where the author tells us of information he obtained concerning an inscription (1 plate) which is preserved in a *meru*, called the "*palinggih* Ida Batara Ragajaya", in the Pura Bale Agung of the village of Subaja (Ketjamatan Kintamani, Kabupaten Bangli). Presumably the author obtained this information late in 1967 when the present publication was completed and when he no longer had the opportunity to follow up this important lead. One can only hope that the inscription in Subaja will be read and published as soon as possible. Apart from this matter of the ninth plate, the description of the inscription which the author has given us in the Preface and Introduction is inadequate. Less important is the fact that he leaves us to work out for ourselves the number of lines on each side of the

plates and to guess if and how the plates were numbered. More serious, however, is the total omission of any information regarding the script and its relationship with that of other contemporary inscriptions.

The second part of the Introduction contains a discussion of the history of the names of the village of Tedjakula [(Hi)liran / Paminggir / Tedjakula] which is well argued and documented.

Following the Introduction come two short chapters entitled "Keadaan Pemerintahan Djaman Radja Jayaçakti 1133-1150 TM" and "Salinan Singkat Prasasti Radja Jayaçakti" both of which contain important and interesting information from inscriptions of Jayaçakti, few of which have been published to date. In particular, the first of these two chapters contains lists of officials, together with their names and functions. The reader is however left to assess the relevance of this information to the inscription under discussion and here we strike upon what is perhaps the most important deficiency of this publication: the almost total absence of any discussion of this very important inscription.

The writer tells us that his intention in including his chapters on the reign of Jayaçakti was to say something about the conditions at the end of Jayaçakti's reign (*pada saat-saat akan pergantiannya*). In view of the date of the last of Jayaçakti's inscriptions (1150 A.D.) and the date of the inscription of Tedjakula (1155 A.D.) the author is presumably of the opinion that Ragajaya must have succeeded Jayaçakti and that some continuity must be evident between the inscription of Jayaçakti and that of Ragajaya. The close resemblance of several passages in this inscription of Ragajaya (IVb 2-4, Va 3-5, Vb 7-VIa 1, VIa 2-3, VIb 2-7, VIb 7-VIIa 3, VIIb 3-7) and two inscriptions recently studied by Sukarto Kartoatmodjo and ascribed by him to the reign of Jayaçakti,¹ support the author in such a view. His opinion is further confirmed when we compare the names and functions of the various witnesses (VIII b) to Ragajaya's grant to the village of Sabhaya with the lists of Jayaçakti's officials which the author has provided. Of the eight *senāpatis* mentioned in the inscription of Ragajaya, seven are to be found in the list of Jayaçakti's *senāpatis*. The eighth, the first in the list in Ragajaya's inscription, the *Sang Senāpati Balēm bunut* is an office found in inscriptions since the 10th century, and often mentioned as first of the *senāpatis* in the lists of witnesses to grants. The holder of this office under Ragajaya, mpu Tamajarah, appears to have

¹ "The Copper-plate Inscription of Asahduren", *BKI* 126(2), 1970; "The Charter of Dayankayu" (unpublished).

held two other posts as *senāpati* under Jayaçakti, as *Sang Senāpati Wrsantēn* and *Sang Senāpati Danda*. Three of the other *senāpatīs* listed in Ragajaya's inscription held the same posts under Jayaçakti: mpu Kahaji, mpu Singhāmor and mpu Yasaraṇa. The same eight offices of *Samēgats* under Jayaçakti are also to be found in the inscription of Ragajaya. Only one of the office holders, Buta-tuli, however, appears to have remained in office under Ragajaya. When we turn to the *Sireng kaçaiwan* four of the twelve posts registered in the inscriptions of Jayaçakti are to be found in the inscription of Ragajaya. Four of the office holders under Jayaçakti, Ḍang Ācārya Abhirūpa, Ḍang Ācārya Prajahita, Ḍang Ācārya Waksāgama and Ḍang Ācārya Agoreçwara, are to be found in the list in Ragajaya's inscription, the first having changed his office. Ragajaya's inscription contains one new post, the *mpungku* of Hyang Karampas, filled by Ḍang Ācārya Wiprabala who is not listed amongst the officials under Jayaçakti. Five Buddhist officials (*sireng kasogatan*) are mentioned in Jayaçakti's inscriptions. Of these, three are mentioned in the inscription of Ragajaya: the *mpungku* of Kadikaran, a post held by Ḍang Upādhyāya Widyottama under both kings, the *mpungku* of Canggihini and the *mpungku* of Bajraçikhara, both of which are held by men whose names do not appear in the lists of Jayaçakti. We have here clear evidence of continuity between the reigns of Jayaçakti and Ragajaya.

There are a number of careless mistakes in the translation. IIb 1: the phrase *ring karttikāntara* (during the month Kartika) has not been translated. IIIb 1: *tan kna pamli sērḥ* has been left out of the translation. IVa 3: there appears to be no corresponding clause in the text for the translation "Tidak boleh didjatuhkan kedudukanja atau kastanya". VIIa 6: *palakar, pahatēp, salwiranya saprakara* has been omitted from the translation. The translation of a number of other passages can be improved. Ib 5: *tdan jataka*, "the religious domain of his majesty was to be taken into the possession of those who were to be allowed to work the land of the religious domain of His Majesty". Ib 6: *apan katmu*, "because difficulties were encountered by those running the religious domain". *anghing samangkana*, only on this basis was the religious domain of his Majesty respectfully accepted". Ib 6-7: *kunang pwa sang karyya*; the author's translation is in conflict with IIb 5-6; the following translation of the whole passage Ib 6-7, *kunang pwa sangkaryyawimukti* *mangga lumaku jātaka bhatāra*, is perhaps the correct interpretation: "As a consequence of their exemption by His Majesty from making repairs and improve-

ments to (the temple of) the Bhatāra (of Kunjarāsana), he (the king) conceded all the requests of the *karāman* and they (the *karāman*) were prepared to work the religious domain of the Bhatāra". Passage IIIb 6: *tan atagēn atinggi tinggi saparanya*, "they cannot be summoned to perform duties as *tinggis* anywhere" is perhaps more likely. IVb 2, *tan pamawita ring*, VIIb 2, *ika ta kabaih tan wuwitakna*, seem to mean "permission does not have to be asked from the *sang majakata* or the *dwal haji*, if first permission has been sought from His Majesty" and "With respect to all these, permission does not have to be asked from the *dwal haji*, if first permission has been sought from His Majesty". The author was unable to translate VIb 6: *tan alapēnangdiryya*; a similar passage appears in another inscription (No. 305, VIa 2; Goris, *PB* I p. 91, II p. 161); "(Taxes) cannot be taken from them individually. If they themselves have agreed, that they will pay taxes individually, they should be taxed as individuals and not" seems an acceptable interpretation.

Footnoting and commentary on the text and translation is almost non-existent. This makes it extremely difficult for the reader to check and evaluate the author's interpretations. In this connection the author's reluctance to translate the technical terminology in a number of instances seems to have been a little overdone and coupled with the lack of footnoting gives the wrong impression that little or nothing is known about many of the terms (see Goris *PB* I, II). This is an especially important point in view of the very limited amount of published material available in the field of Balinese epigraphy, in particular for the period under discussion.

To judge from his translations of *karāman* and *thāni*, the author would not agree with a recent suggestion made by Sukarto Kartoatmodjo that the "*thāni* was a smaller unit than the *karāman*". Sukarto has arrived at this conclusion on the basis of a wrong interpretation of the phrase "*karāman-i kawakadan sapañjin thāni*" which he translates with "the village of Kawakadan including those of the surrounding villages (*thani*)".² A similar phrase occurs in the inscription with which we are now dealing (Ib 3, VIIb 1) and is translated correctly by the author with "*sekalian penduduk desa Sabaya sewilajahnja*". Sukarto has misinterpreted the word *sapañjin*. *KBNW* IV 301 gives "de inhoud of bewoners v. e. pl." as the meaning of *pañdjing* quoting *pañdjing tani* and glossing it with *pasuk tani*, "everyone or everything within the

² p. 222, *BKI* 126 (2), 1970.

tani (village)". As Goris (*PB* II 295, 319) has already concluded the word *thāni* is the "dorpsgebied", the area of ground belonging to the village while the *karāman* is "het dorp als juridisch entiteit" the group of *rāma*, ("dorpsoudste", "volwaardig dorpeling") who enjoyed certain legal privileges and performed certain duties. A careful examination of the use of these two words in the inscription at present under discussion supports Goris' conclusions. In the inscription we are confronted by two entities, the *thāni Sabhaya* (VIIIa 7) and the *karāmani Sabhaya* (Ib 3, VIIIb 1); these are in fact two aspects of the same thing: the village of Sabhaya. The *thāni Sabhaya* is the geographical area covered by the village; it is the *thāni Sabhaya* which is *pinari-maṇḍala* (demarcated [VIIIa 6-7]) not the *karāman*. The *karāman Sabhaya*, on the other hand, is the group of villagers who are summoned to the king's presence and who receive the *jātaka bhatāra ri kuñjarāsana*, "(the rights and duties associated with) the religious domain of the Bhatāra of Kuñjarāsana" from the king (Ib 2-4, VIIIb 1). It is the *karāman* then which enjoys the rights and privileges associated with the *jātaka* and not the *thāni*.

The inclusion of the appendices, especially the maps of Bali and the area of Tedjakula-Subaja, are helpful to the reader when familiarizing with the area in which the inscription was found.

The publication provides ample evidence of the author's knowledge of Balinese inscriptions and his considerable skill in reading and translating inscriptions quickly in difficult conditions. We can only hope that in the future he will provide us with other publications as interesting and important as the present one.

Instituut Kern, Leiden

P. J. WORSLEY

M. A. JASPAN, *Traditional Medical Theory in South-East Asia*. An inaugural lecture, University of Hull, Hull 1969. 36 pag. Price 10 sh.

Het is een verheugend teken dat als onderwerp voor een oratie het belangrijk opkomend onderzoeksterrein van de medische antropologie is gekozen. Omdat juist ten aanzien van Z.O.-Azië weinig publicaties over traditionele geneeskunde zijn verschenen, draagt bovendien de regionale keuze bij tot een verdere ontwikkeling van deze tak van wetenschap. Hierbij zij opgemerkt dat er een bevredigende belang-

stelling voor dit specialisme bestaat ten aanzien van Zuid-Amerika, Afrika en India zowel van Amerikaanse als van Engelse zijde.

Jaspan gaat dieper in op de mogelijke oorzaken van bovengenoemde leemte in kennis. Hij wijst in de eerste plaats op de arrogante houding waarmede medici, die naar westerse maatstaven zijn opgeleid, de traditionele geneeskunde verwerpen als een hinderpaal voor de verdere ontwikkeling van de volksgezondheid. Hierbij dient echter te worden opgemerkt dat elders wel degelijk serieuze pogingen worden ondernomen om medische hulpprogramma's te begeleiden. In sommige gevallen geschiedt dit zelfs door medici, die met een ernstig tijdgebrek hebben te kampen. In de tweede plaats wijst Jaspan er op, dat de feitelijke medische kennis en ervaring van traditionele genezers ten onrechte wordt onderschat, door de overgrote aandacht die van medische en antropologische zijde wordt besteed aan de magio-religieuze aspecten van de traditionele geneeskunde. De schrijver acht deze houding dubieus en zelfs uit medisch oogpunt gezien onverantwoord omdat de bevolking in afgelegen gebieden, waar de moderne medische hulpverlening beperkt is, uitsluitend is aangewezen op de eigen medische voorzieningen. De sterke bevolkingstoename en de snelle verspreiding van ziekten gedurende de laatste decennia versomberen het toekomstbeeld nog aanzienlijker.

Na deze belangrijke opmerkingen vooraf behandelt de auteur, aan de hand van een veldonderzoek bij de Redjang op Zuid-Sumatra, een aantal losstaande onderwerpen, die met medische antropologie in verband kunnen worden gebracht. Ondermeer wordt een beeld geschetst van de opvattingen omtrent oorzaken van ziekte, de rol van de familie in geval van ziekte, het onderscheidingsvermogen tussen somatische en psychische aandoeningen, de kennis van voorwaarden voor een ongestoorde stofwisseling en de positie van de patiënt met psychische defecten.

Tot slot geeft de auteur een boeiende uiteenzetting over de opvattingen ten aanzien van het medische beroep zowel in de Westerse als in de Redjang samenleving. Hij wijst op het feit dat twee factoren een stempel drukken op de sociale positie van de arts, resp. van de genezer, nl. de verschillende motiveringen tot deze beroepskeuzen en de uiteenlopende eisen die aan de medische opleiding in beide samenlevingen worden gesteld. Jaspan noemt in dit verband de financiële belangen, welke sommige westerse artsen bij de uitoefening van hun beroep laten gelden, terwijl daarentegen de Redjang genezer financieel profijt van zijn medische praktijk ethisch ontoelaatbaar acht. Bij de groep artsen, die in ontwikkelingslanden werkzaam zijn, lijkt mij echter het gevaar van beïnvloeding der financiële belangen op de arts-patiënt relatie denkbeeldig, daar deze artsen van overheidswege worden gehonoreerd. Veeleer wordt een goede verstandhouding tussen arts en patiënt belemmerd door een uitsluitend rationele benaderingswijze van die ziekten, welke door de bevolking als van niet fysieke aard worden beschouwd.

Het moge de lezer duidelijk zijn dat de genoemde onderwerpen niet in 36 pagina's uitputtend zijn behandeld. Jaspan geeft slechts waarde-

volle suggesties voor verdere onderzoekingen op dit terrein. Kennisname van de oratie en van de uitgebreide bibliografie lijkt mij nuttig voor een eerste verkenning in dit nog onbegrensde maar daarom niet minder boeiende gebied van de culture antropologie.

TH. J. GEROLD-SCHEEPERS

DON V. HART, *Bisayan Filipino and Malayan Humoral Pathologies: Folk Medicine and Ethnohistory in Southeast Asia*. Ithaca, New York; Department of Asian Studies, Cornell University. Data Paper: No. 76. 96 p. Price \$ 3.-

Hart's monograph is exploratory and global in its conception. Its thesis is that Hippocratic Greek humoral pathology, the accepted medical knowledge of educated members of the great tradition, was transmitted from its homeland along different routes (one eastern and one western) to the opposite side of the globe, Southeast Asia. Greek medicinal notions diffused to the Islamic world and were carried by sea — probably via India — to Penang, Malaysia; the same notions were taken from the Moslem world to educated medical circles in Spain, from there to elite and popular sectors in Mexico and then on to the Bisayas in the Philippines. Thus, strikingly similar conceptions of humoral pathologies are found in Malaysia and the Philippines, and Hart would argue that these popular medical notions are alike in their historical origins (Greece), but radically different in the routes by which they reached Southeast Asia.

This broad and bold sketch of culture history is, on the whole, convincing, especially when one considers that Penang has been an area of strong Islamic influence dating from the 7th century and the Bisayan population which Hart studies is largely Roman Catholic, with Spanish-Mexican influence from the 16th century. In the case of Penang the transmission of humoral pathologies through Arab medicinal texts (translated into Malay) is historically documented (though not reported in sufficient detail in this monograph) and seems beyond question; in the Bisayan case the documentary evidence for Spanish-Mexican influence is less conclusive, leading Hart to examine (and reject) the following possible sources for beliefs in humoral pathologies found in

the Bisayas: 1) indigenous Southeast Asian, 2) Ayurvedic Indian, 3) Islamic and 4) Chinese. Though I would agree with Hart's assertion that Spanish-Mexican influences have been predominant in the formation of Bisayan notions of humoral pathology, his analysis is unfortunately marred by careless interpretation of historical evidence.

Hart, for instance, denies the possibility of Chinese origins for Bisayan humoral pathologies. Yet (as he acknowledges on p. 64) the documents which he quotes (to show the historical appearance of humoral pathologies in the Philippines) seem to show that these beliefs were held and propagated by Chinese medical practitioners. One document he quotes at length is a nineteenth century Philippine novel (written in Spanish) in which a Chinese doctor, Tiang-Song, expounds on (to the incredulous patient's father) and prescribes food and other remedies based on the notions of hot and cold. The documentary evidence, then, would seem at best ambiguous in supporting Hart's assertion. In part, what is at issue here is the nature, and possible identification, of a humoral pathology of the Hippocratic variety, for Hart would claim that the Chinese doctor is talking about Yang and Yin — a distinct species of humoral pathology.

What, then, is humoral pathology? Briefly, the notion is that internal body functions are conceived of as healthy when body elements — often defined along such dimensions as hot/cold and wet/dry — are in a state of balanced equilibrium. But when this internal body equilibrium is disturbed and out of kilter illness results. The appropriate remedy is conceived of in terms of food, liquid and herbal intake (or other procedures) designed to restore a healthy balance of body elements. Thus body elements, diseases and remedies may be defined as having hot/cold, wet/dry and other attributes.

In the early Greek conception the bodily humors are defined by the simultaneous application of two binary distinctions (hot, dry: *yellow bile*; hot, wet: *blood*; cold, dry: *black bile*; cold, wet: *phlegm*); the corresponding remedies are defined in terms of the same two binary distinctions, each of which is ranked in terms of four degrees of intensity, permitting considerable subtlety in medical practice. But in the process of diffusion to Penang and the Bisayas much simplification of the original system has resulted. Particularly in the villages where Hart did his field research, the bodily humors are vaguely defined, if at all, and remedies are defined along a single dimension (degrees of hotness) with three distinctions (hot, intermediate, cold). In fact, based solely on the belief systems themselves, there is little to distinguish

Penang from the Bisayas, and one wonders how Hart would unravel the strands of influence in, say, Java.

As Hart states, his study poses problems which require further (and more precise) ethnographic investigation for their resolution. In examining the possibility of indigenous sources for humoral pathologies, Hart turns to the Dusun-speaking peoples of North Borneo where the hot/cold dichotomy is projected onto the universe, and it is the state of the universe (rather than food, liquid and herbal remedies) which affects human health and illness. While this belief appears distinct from the more restricted notion of humoral pathologies, it does seem strikingly similar to the belief of certain Bisayan villagers (reported in the context of humoral pathologies) that their dwellings should be located in a cold place. It may be that Hart is too hasty in rejecting the resemblances (indicating either influence or a common substratum of beliefs) between Bornean and Bisayan categories of hot and cold in relation to illness.

Hart's interpretation (if it is to be deepened and extended) must rest on sharper descriptions and definitions of humoral pathologies and their varieties. Should, for instance, the Mexican-Spanish "templado", the Bisayan "natural" (a Spanish loan word) and the Penang "sedang" or "suam" be considered equivalent because they occupy an intermediate position between hot and cold? To take an extreme case, it does matter (in terms of symbolic associations and possible remedies) whether people speak of the body as being composed of blood, flesh, fat, bone, marrow, semen, taste (India) or blood, phlegm, yellow bile, black bile (Greece). Hart seems to ignore these kinds of problems when he casually mentions that the Chinese distinguish three kinds of beri-beri as do the Bisayans in Lalawigan. In the Chinese case the varieties of beri-beri are 1) hot, 2) cold and 3) cardiac; in the case of Lalawigan the varieties are 1) of the stomach, 2) of the bones and 3) of the skin, and all three are considered cold.

A further ethnographic problem (which Hart is aware of but does not resolve) is the reported inconsistency and arbitrariness with which plant and animal residues are labelled hot and cold. While ambiguity and contradictions are likely in such belief systems, much of the difficulty seems to lie in an inadequate knowledge of the underlying indigenous systems of classification. In the first place, botanical and zoological remedies have not been precisely identified; it seems possible, for instance, that the apparently random labels "hot" and "cold" for sweet potatoes are, in fact, applied in a consistent manner to distinct

varieties of sweet potatoes. Secondly, the decision to call a food hot or cold may depend on such culturally relevant discriminations as stage of growth, mode of preparation, part of the foodstuff (*e.g.*, skin or inside) and so on. Finally, the categorization of a kind of remedy may depend on individual experience: there might be a culturally shared rule on the order of, "if a person gets a rash after eating a variety of seafood that item is considered cold." In an as yet unpublished paper Carol Molony demonstrates that the hot/cold belief system in a Mexican village is ordered along the lines I have indicated.

Hart's monograph poses more problems than it resolves. The contribution of his essay is to have raised issues with enough geographical scope and cultural significance to promote further investigation of humoral pathologies in Southeast Asia.

Stanford University

RENATO ROSALDO

W. E. WILLMOTT, *The Political Structure of the Chinese Community in Cambodia*. L.S.E. Monographs, nr. 42. The Athlone Press, London 1970. 211 p. Prix 45 sh.

Les études sur les Chinois d'Outre-Mer se sont ces dernières années multipliées. En bonne part, elles sont dues sans doute à l'impossibilité pour les chercheurs occidentaux depuis l'instauration du régime communiste en Chine continentale à aller y effectuer leurs travaux. Faute, souvent, de pouvoir aller dans la "vraie" Chine, on se rabat sur les "Chines extérieures". Celles-ci ne manquent pas, depuis les Chinatowns des Amériques jusqu'au nouvel Etat chinois de Singapour. L'intérêt, en tout cas, de ces études sur les communautés chinoises extérieures — toutes les fois, du moins, où elles sont menées dans des perspectives scientifiques cohérentes — est considérable. La connaissance du vaste système socio-culturel chinois, de la société et de la civilisation chinoise considérées comme un ensemble, s'en trouve assurément accrue, — ne serait-ce que par le relief et peut-on même dire l'évidence que peut donner à certains traits la comparaison immédiate avec les autres sociétés et les autres civilisations, dans lesquelles ces communautés chinoises sont immergées ou qu'elles côtoient; par la mise en lumière donc de ce qui constitue l'originalité chinoise, qui résulte de l'observation directe des écarts ethniques différentiels de ces groupements

par rapport à d'autres. Mais ces études apportent aussi, et peut-être surtout, une précieuse contribution à la connaissance des pays mêmes dans lesquels se trouvent ces communautés chinoises qui, très souvent — c'est le cas dans tous les pays de l'Asie du Sud-Est — y jouent un rôle, notamment économique mais aussi d'influence culturelle *lato sensu*, de très grande importance. Nous ajouterons enfin que ces recherches s'inscrivent — et ce n'est certes pas en cela qu'elles sont à nos yeux le moins dignes d'attention — dans le champ d'une sociologie (ou tout aussi bien d'une anthropologie), qui se construit, des problèmes de minorités, des relations inter-ethniques et des relations raciales, cette branche des sciences sociales qui, selon toute vraisemblance, prendra dans les années à venir une place toujours plus grande, car les questions qui constituent son objet sont de celles qui conditionnent étroitement l'avenir, voire la survie même d'un nombre croissant de sociétés humaines: le pluralisme socio-culturel, la coexistence ethnique, la cohérence des ensembles pluri-ethniques. En ce qui concerne l'Asie du Sud-Est on n'insistera pas sur l'acuité de ces problèmes: les événements récents d'Indonésie (les persécutions de toutes sortes, y compris les massacres, à l'encontre des Chinois depuis le coup d'Etat de 1965, sous couvert de lutte anti-communiste) et les troubles dits "raciaux" de Malaisie sont présents dans toutes les mémoires. Quant au pays sur lequel porte l'étude de W. E. Willmott, le Cambodge, on sait quelle place y ont tenu, dans les tragiques événements qui ont suivi le coup d'Etat anti-sihanoukiste du mois de mars 1970, les conflits ethniques.

Les persécutions, il est vrai, se sont ici principalement exercées à l'encontre non des Chinois mais de l'autre importante minorité étrangère du Cambodge: les Vietnamiens. On peut penser cependant que la communauté chinoise, notamment à Phnom-Penh, n'est pas restée indifférente à ces événements. De toute manière, le Cambodge étant désormais entré, à la suite du Viêt-Nam et du Laos voisins, dans une période de crise aigüe (de destruction nationale sous les coups de l'aggression extérieure, mais aussi de reconstruction sur des bases nouvelles dans les zones libérées), la situation de la communauté chinoise s'en est trouvée, à coup sûr, profondément changée. A telle enseigne que l'étude de Willmott témoigne surtout, maintenant, d'un passé que l'on peut considérer comme révolu. Son intérêt ne s'en trouve, à notre sens, qu'accru.

Willmott est un auteur qui non seulement sait de quoi il parle mais qui dispose pour ce faire d'un appareil conceptuel solide: le fait n'est

pas, somme toute, si fréquent, notamment dans la littérature sociologique ou anthropologique, pourtant fort abondante, sur les problèmes des minorités et des sociétés pluri-ethniques. Anthropologue social (et, à cet égard, beaucoup plus britannique qu'américain) de formation et de métier, familier des choses et des gens de la China, fort bien informé des études et travaux accomplis aussi bien sur les Chinois d'Outre-Mer que sur le Cambodge, Willmott a conduit son enquête sur le terrain au cours d'un séjour d'une année au Cambodge — principalement à Phnom-Penh mais aussi dans plusieurs autres régions, notamment à Siem-Reap — en 1962-63. Sa méthode d'enquête mérite de retenir l'attention. Il s'agit d'un travail de terrain d'un type assez nouveau, et dont en dehors du moins du cercle des anthropologues sinisants, on n'a peut-être pas encore mesuré tout l'intérêt. Il peut être décrit comme l'adaptation de la méthode traditionnelle de l'anthropologie à des sociétés de grande étendue, complexes et à écriture. Mais ce qui en résulte, en fait, c'est une approche des réalités humaines qui se trouve être tout à la fois ethnologique, sociologique et historique, dans laquelle donc les perspectives et les méthodes de ces sciences sociales, ailleurs souvent séparées de manière arbitraire, se rejoignent et se fondent. Approche qui, dépassant les vues étroites et désormais quelque peu désuètes des études orientalistes classiques, fraye la voie à une connaissance plus profonde, plus riche et plus ouverte aux réalités contemporaines, des sociétés et des cultures de l'Asie.

Dans un premier ouvrage (W. E. Willmot, *The Chinese in Cambodia*, 1967) l'auteur nous avait donné une vue d'ensemble de la communauté chinoise du Cambodge, retraçant brièvement son histoire, décrivant ses traits démographiques et la situant au sein de la société globale cambodgienne appréhendée en tant que "société plurale" (concept emprunté à J. S. Furnivall et qui: „relates to a society made up of disparate ethnic categories, each of which occupies a particular place in the economic structure", Willmot, 1967, p. 9).

Ce deuxième ouvrage peut être considéré comme un développement des chapitres 4 (*Treaty, Law and Condition: the legal definition of the Chinese in Cambodia*) et 5 (*Social Organisation of the Chinese Community*) du précédent. Le propos de Willmot est ici, compte tenu des nombreuses similarités constatées entre les communautés chinoises dans divers pays, de mettre plutôt l'accent sur les différences qui distinguent parmi les autres la communauté chinoise du Cambodge. Ces différences tiennent, selon lui, principalement au système d'administration indirecte (*indirect rule*) qui fut imposé aux communautés

chinoises des pays de l'Indochine. Aussi son étude est-elle centrée sur le système des congrégations et ses effets sur l'organisation sociale des Chinois du royaume khmer. Il s'agissait de décrire la sociologie de ce système (p. 2). Ce faisant, c'est bien, comme le titre du livre l'indique, la structure politique de la communauté chinoise qui est éclairée ici. Mais, en réalité, davantage que cela : reprenant les perspectives de la "sociologie en profondeur" de Georges Gurvitch nous dirions plutôt que c'est à partir du palier, du niveau de l'organisation politique sur lequel est centrée l'étude, que se trouve éclairé l'ensemble de la communauté chinoise du Cambodge.

Le système des congrégations auquel furent soumis, sous la domination française, tous les Chinois de l'Indochine fut emprunté par le colonisateur aux Empereurs Nguyễn qui, dès 1814, l'avaient imposé aux Chinois sur l'ensemble du territoire du Viêt-Nam. La congrégation (vietnamien: *bang*) est une association obligatoire des Chinois. L'ordonnance royale de 1891 qui en établit le système au Cambodge et des décrets de 1919 et 1935 du Gouvernement Général de l'Indochine, stipulaient qu'il en existât dans chaque circonscription administrative. Là où les Chinois étaient peu nombreux une seule congrégation les réunissait tous, mais à Phnom-Penh chaque groupe linguistique avait la sienne : Cantonnais, Hokkien, Teochiu, Hainanais, Hakka. La finalité de ce système d'administration indirecte est double : collecte des impôts et maintien de l'ordre à l'intérieur de la communauté chinoise. Tels sont les deux rôles du chef placé à la tête de chaque congrégation. Intermédiaire entre les membres de l'association et les autorités de l'Etat à l'égard desquelles il est responsable mais dont il peut à tout moment demander l'intervention "dans l'intérêt de l'ordre public", les pouvoirs de ce chef sont considérables et largement discrétionnaires. Nommés pour quatre ans par le Résident-Supérieur sur proposition d'un collège électoral restreint, ces chefs sont en fait des notables de la communauté choisis par leurs pairs.

L'aspect formel, légal, de ce système des congrégations était bien connu. L'auteur nous en donne une analyse sociologique, mettant à jour l'organisation sociale de la communauté chinoise à l'intérieur de ce système : prédominance des *hui-guan*, association proprement chinoise, non reconnue par la loi, multi-fonctionnelle (cimetière, temple, écoles, etc.), rôle des sociétés secrètes, des associations locales, des groupes de parenté. Il suit l'évolution du système jusqu'à sa disparition dans les années qui ont suivi l'indépendance du Cambodge (après une assez longue période de désagrégation), pour décrire ensuite ce qui

l'a remplacé : une nouvelle organisation sociale marquée par le développement des associations volontaires et plus spécifiques : clubs sportifs, écoles, "clans" (associations de personnes portant le même nom de famille, formées principalement pour l'entretien des tombes), société d'aide mutuelle, comité de l'hôpital chinois. Les aspects religieux de la vie de la communauté chinoise sont, à partir de là, examinés : les deux grands rites de passage, mariages et funérailles ; le cycle annuel des fêtes collectives (dont la célèbre procession des Génies à Phnom-Penh, à laquelle participent aussi des Vietnamiens, lors de la célébration du Yuan-Xiao, à la pleine lune du premier mois de l'année) ; les temples bouddhistes. De ce même point de vue des associations sont vus les aspects économiques. Un important chapitre est ensuite consacré aux problèmes du *leadership* dans la communauté chinoise de Phnom-Penh. Y est notamment abordée — mais peut-être, à notre sens, de manière un peu trop allusive — l'opposition des partisans du Kuomintang et des sympathisants du régime de "la mère-patrie".

L'étude s'achève par une comparaison de l'organisation politique de la communauté chinoise de Phnom-Penh avec plusieurs autres communautés de Chinois d'Outre-Mer : Singapour, Bangkok, Vancouver (Canada), Java, Manille, Bornéo. Des conclusions, on retiendra particulièrement de suggestives réflexions sur les rapports du pouvoir politique et du pouvoir économique, du mandarin et du marchand.

Bref aperçu, qui n'exprime pas toute la richesse de l'ouvrage. On aura du moins voulu en marquer l'intérêt. Non plus que les recherches sur les Chinois d'Outre-Mer, aucune étude portant sur cette société globale pluri-ethnique qu'est le Cambodge moderne ne saurait désormais l'ignorer.

C'est, cependant, à propos d'une autre composante importante de cette société, la minorité vietnamienne, dont Willmott est incidemment amené à parler, que nous exprimerons quelques réserves. En effet, si une certaine hostilité des Khmers à l'égard des ressortissants vietnamiens n'est guère discutable, pour ces dernières décennies du moins, en contraste avec la relative sympathie témoignée aux Chinois, il convient beaucoup plus que ne le fait Willmott, de distinguer à cet égard différentes situations de contact.

Et d'abord entre Phnom-Penh et le reste du pays. On note que les tensions conflictuelles entre Khmers et Vietnamiens se sont manifestées en fait, surtout à Phnom-Penh, où les Vietnamiens, en majorité catholiques du reste, exerçant des emplois de petits commerçants, artisans, employés ou "gens de maisons", pouvaient apparaître comme

une population concurrente des Khmers sur le plan économique; et en même temps comme un héritage du colonialisme puisque, pour la plupart, ce sont les Français qui les avaient amenés là. La concurrence apparaissait vive également dans les provinces du Sud-Est (Prey-Veng et Svay-Rieng) où de nombreux Vietnamiens étaient installés, souvent depuis plusieurs générations, comme riziculteurs. La situation relationnelle était par contre tout autre dans le reste du Cambodge, n'apparaissant conflictuelle ni dans les villes de province (où, il est vrai, les Vietnamiens ne formaient, sauf à Kratié, que d'assez faibles minorités), ni sur ces relatifs isolats qu'étaient les plantations de caoutchouc, mais non plus sur les bords du Tonlé Sap et du Grand Lac où coexistaient, toujours bien distincts, mais pacifiquement et sans animosité les uns à l'égard des autres, paysans khmers et pêcheurs vietnamiens, vivant, à l'encontre de ce que dit Willmott (p. 8), bien davantage en symbiose économique qu'en concurrence puisque, s'il existe bien quelques villages de pêcheurs khmers (sur les bords du Grand Lac dans la province de Siem Reap), les activités de pêche sont d'une manière très générale laissées à des minorités non khmères: Chams (sur le Tonlé Sap au nord de Phnom-Penh et sur le Mékong) et Vietnamiens. Il ne convient donc pas de parler d'hostilité généralisée à l'égard des Vietnamiens mais seulement à l'encontre de certaines catégories de Vietnamiens dans des situations précises.

C'est là, bien entendu, une critique un peu marginale puisqu'aussi bien le sujet de l'étude est ailleurs. On ne saurait trop pourtant, en matière de relations inter-ethniques, mettre en garde contre la tentation des généralisations trop rapides (qui sont justement une constante de l'hostilité ethnique) et rappeler que les problèmes ne sauraient être traités qu'en termes de situations sociales et historiques clairement délimitées.

*Centre de Documentation
et de Recherche sur l'Asie
du Sud-Est, Paris*

PIERRE J. SIMON

Attaché de recherche au C.N.R.S.

OWEN M. LYNCH, *The Politics of Untouchability (Social mobility and social change in a city of India)*. Columbia University Press, New York and London, 1969. XIV-251 pp. Prijs \$ 10.

Dit boek is een uitgewerkte dissertatie, gebaseerd op 16 maanden veldonderzoek bij de Jatavs (een leerbewerkende Untouchable-kaste) in de stad Agra (U.P., India), vooral gericht op hun streven naar mobiliteit.

Het door Srinivas geïntroduceerde begrip „Sanskritisatie” maakte het mogelijk, verschijnselen van mobiliteit binnen de kastenhiërarchie — die zich op lokaal of regionaal niveau voordoen — te herleiden tot een voor heel India geldend patroon. Lynch doet hier een geslaagde poging, de in kulturele termen gedefinieerde sanskritisatie in sociaal-structurele termen te beschrijven, waardoor vergelijking met processen van mobiliteit buiten de specifiek hindoeïstische kastenmaatschappij mogelijk wordt.

Daarnaast toont hij aan, dat de nationale onafhankelijkheid en het algemeen kiesrecht door statusdichotomisatie een functioneel alternatief voor sanskritisatie en verwestersing mogelijk maken: politieke participatie. Tenslotte geeft hij een structurele beschrijving van de invloed die verandering van externe relaties heeft op de interne sociale organisatie van een kaste.

Dit alles tegen de theoretische achtergrond van Mertons status-rol en referentiegroep theorie, met behulp van een hier ingevoerd analytisch onderscheid van 3 soorten referentiegroepen: negatieve referentiegroepen, groepen van identifikatie en van imitatie.

Na een algemene beschrijving van Agra en de Jatavs in historisch perspectief volgt het hoofdstuk „Sociology of the Market”. De meeste Jatavs zijn schoenmakers; Lynch beschrijft hun monopoliepositie in de schoenproductie en de recente bedreiging daarvan. Hij gaat uitvoerig in op het proces van produktie en distributie: hij geeft cijfers over de verdeling van kosten en winsten die op zich interessant zijn, al zijn ze voor het betoog niet relevant en te incidenteel om een representatief beeld te geven.

In het hoofdstuk „The Politics of Untouchability” volgt een beschrijving en analyse van de historische pogingen van de Jatavs om hun verbeterde economische positie om te zetten in sociale statusverbetering, die weer verdere economische verbeteringen moet mogelijk maken en legitimeren. Op mislukte pogingen tot stijging in de kastenhiërarchie

door het claimen van kshatriya-afstamming volgde na de nationale onafhankelijkheid een afwijzen van de kastenhiërarchie, een streven naar verbetering van positie door het aktiveren van de staatsburgerstatus en politieke blokvorming.

Dit ontkennen van de legitimiteit van de hindoeïstische kastenhiërarchie uitte zich ook in de bekering van vele Jatavs tot het Boeddhisme — dit in navolging van Dr. Ambedkar, de Untouchable die verantwoordelijk is voor de grondwet van de republiek India. De invloed van Ambedkar op de Jatavs en de factoren die hun bekering beïnvloeden worden geanalyseerd in het hoofdstuk „Buddhism and the Bodhisatva, Ambedkar”.

In het zesde hoofdstuk wordt een Jatav-wijk in Agra demografisch en ekologisch beschreven; de interne sociale relaties en het patroon van leiderschap en de veranderingen daarin ten gevolge van funktiever-schuivingen worden structureel beschreven.

Lynch konkludeert dat „kaste” een adaptieve structuur blijkt te zijn die, gekonfronteerd met een veranderende omgeving, door aanpassing haar integriteit bewaart en een groter deel van de schaarse goederen tracht te krijgen; aan de hand van zijn bevindingen bij de Jatavs relateert hij de door Orans geïntroduceerde concepten „rank concession syndrome” en „emulation-solidarity conflict” aan de referentiegroep theorie.

Tenslotte bevat het boek een glossarium, een appendix met enkele tabellen, een bibliografie en een beknopte index.

De door Lynch gepresenteerde gegevens over de levensomstandigheden, gedragingen en aspiraties van de Jatavs in Agra vormen op zich een waardevolle bijdrage tot de antropologische en sociologische kennis van het leven in een Indische stadswijk en de invloed hierop van externe veranderingen. Het is jammer, dat Lynch geen inzicht verschaft in de representativiteit van zijn gegevens: sommige van zijn generalisaties lijken wel wat breed in verhouding tot het feitenmateriaal. Niettemin helpt Lynch, door het streven naar mobiliteit van de Jatavs in structurele termen te interpreteren, de betrekkelijke isolatie van de Indische sociologie te doorbreken. Zijn analyse van sanskritisatie en politieke participatie is ook relevant voor de algemenere studie van sociale mobiliteit en bevestigt eens te meer het bestaansrecht van de referentiegroep theorie.

VIVIEN VAN GEEN

SILVIA W. DE GROOT, *Djuka Society and Social Change: History of an attempt to develop a Bush Negro community in Surinam 1917-1926*. Van Gorcum & Comp. N.V. - Dr. H. J. Prakke & H. M. G. Prakke, Assen 1969. XVI + 256 p., met twee kaarten, 12 fotografieën en een bibliografie van Willem Frederik van Lier. Prijs f 33,50.*

In deze studie, waarop de schrijfster aan de Universiteit van Amsterdam in de Sociale Wetenschappen is gepromoveerd, wordt het tijdvak 1917-1926 uit de geschiedenis der Djuka's, één der bosnegerstammen van Suriname, behandeld. Evenals het grootste gedeelte van de Indiaanse bevolking, vormen de bosnegers een segment van de plurale Surinaamse maatschappij, dat tot op de huidige dag nog slechts zeer ten dele in het geheel van Suriname is geïntegreerd.

Een poging om hun isolement te doorbreken werd in het begin van deze eeuw door het koloniale gouvernement ondernomen. De aanleiding hiertoe was, dat door de afschaffing der slavernij (1863) in Suriname een groot gebrek aan plantagearbeiders was ontstaan. De invoer van contractarbeiders uit China, Voor-Indië en Java bleek onvoldoende om de tekorten aan te vullen. Met het doel deze te lenigen kwam het gouvernement ertoe een project te entameren om de bosnegers, die een belangrijk potentieel reservoir van arbeiders vormden, uit hun isolement te halen. Men wilde dit proces op gang brengen door te beginnen met hun onderwijs, landbouwvoorlichting en medische hulp te bieden, een streven, dat goed in de lijn van de toenmaals vigerende 'ethische' koloniale politiek paste. Voor de uitvoering van het project werd de Surinaamse ingezetene, Willem Frederik van Lier aangetrokken. Deze had door een aantal gedegen ethnografische publikaties blijk gegeven veel kennis over de Djuka's te bezitten.

Ervaring met ontwikkelingswerk bezat men indertijd nog zeer weinig of niet. De schrijfster, die de geschiedenis van het project en de reacties erop zowel in de koloniale maatschappij als bij de Djuka's beschrijft, toetst de capaciteiten en attitudes van de uitvoerder (Van Lier) en zijn opdrachtgevers (het koloniale gouvernement) aan de normen, die voor modern ontwikkelingswerk — 'Community Development' — door organen van de Verenigde Naties zijn opgesteld. De opzet, financiering, organisatie en personeelsbezetting (van één man!) van het project

* Met toestemming van de redactie overgenomen uit „Tijdschrift voor Geschiedenis”.

blijken volgens deze normen dermate rudimentair of afwezig te zijn geweest, dat het niet verwonderlijk is, dat de doelstelling niet werd bereikt.

Het materiaal voor deze studie werd verzameld door uitvoerig archief-onderzoek op het Landsarchief te Paramaribo en door antropologisch veldwerk onder de Djuka's, waarbij door interview een gedeelte van de gebeurtenissen kon worden gereconstrueerd. Het boek is in zekere zin een vervolg op het eerder van deze auteur verschenen werk *Van Isolatie naar Integratie* (Verhandelingen Taal-, Land- en Volkenkunde, Martinus Nijhoff, 's-Gravenhage 1963), waarin eveneens een contact-situatie van de bosnegers met het koloniale gouvernement in de periode, die onmiddellijk voorafging aan de afschaffing der slavernij werd beschreven.

De door de auteur in beide boeken gevolgde 'contactsituatie'-benadering is bijzonder actueel. In de Amerikaanse antropologie, waar momenteel een herleefde belangstelling voor de analyse van het verschijnsel acculturatie (het effect, dat in een cultuur optreedt als deze met een andere in contact komt) bestaat, is deze de laatste tijd steeds meer op de voorgrond getreden. Zo worden bijvoorbeeld door Spicer een aantal hoofdtypen en fazen van acculturatie onderscheiden, die verband houden met de aard van het contact dat ofwel geleid kan worden door vertegenwoordigers van de binnendringende cultuur of niet-geleid. (cf. Edward H. Spicer, editor, *Perspectives in American Indian Culture Change*, Chicago 1961, pp. 517-544; te onzent G. W. Locher, „Nieuwe perspectieven in de studie van de acculturatie”, in de *Bijdragen tot de Taal-, Land- en Volkenkunde*, deel 119, 1963, pp. 122, e.v.)

Het contact met de bosnegerculturen werd in verschillende perioden door het koloniale gouvernement geleid en niet-geleid. Mede hierdoor vormt hun historie als deze stelselmatig in al zijn fazen zou zijn beschreven, bijzonder interessant materiaal om acculturatie theorieën bijvoorbeeld zoals die van Spicer, nader te verifiëren. Ik zie dan ook met belangstelling uit naar mevrouw de Groot's eventuele verdere bijdragen aan de completering van de geschiedenis, de sociologie en de ethnografie van deze zo belangwekkende groep.

W. F. L. BUSCHKENS

DR. A. POLAK-ELTZ, *Afro-Amerikaanse godsdiensten en culten*. J. J. Romen & Zonen, Roermond 1970. 221 blz., 30 ill. Prijs f 29,— (ing.), f 33,— (geb.).

Het hier besproken boek is verschenen in de op een breed publiek afgestemde serie „De godsdiensten der mensheid”. Geboden wordt een overzicht van de afro-amerikaanse godsdiensten, dat door de schrijfster uit eigen waarnemingen en literatuuronderzoek werd samengesteld.

In de inleiding wordt op een overzichtelijke wijze uiteengezet waar de afro-amerikanistiek zich mee bezighoudt. Met name wordt hierin op het belang van de bestudering van de religie der amerikaanse negerbevolkingen gewezen. Vervolgens worden om een uitgangspunt voor het besprokene te vinden, de godsdiensten van West Afrika behandeld. Daarna volgen in afzonderlijke hoofdstukken interessante beschrijvingen van afro-amerikaanse godsdiensten en culten in Brazilië, op de Antillen, in Venezuela, Suriname en in de Verenigde Staten. In een samenvatting en slotwoord wordt nader op het syncretische karakter van de afro-amerikaanse religies ingegaan, waarbij wordt uiteengezet dat dit in de afzonderlijke landen uiteenlopende vormen aanneemt. Nieuwe theoretische gezichtspunten worden niet geboden. Als een poging om de geïnteresseerde leek een idee te geven van het religieuze leven van de afro-amerikaan is dit boek bepaald een geslaagd werk te noemen. Het zou in verband met het vele bijeengebrachte materiaal zeer wel omgewerkt kunnen worden tot een meer samenvattende wetenschappelijke verhandeling over deze materie.

De schrijfster zou in een dergelijk werk dienen aan te geven hoe ze haar waarnemingen heeft verricht en waar de gepresenteerde stof, als deze niet op eigen onderzoek berust, in de literatuur is terug te vinden. Ondanks de aanwezigheid van een bibliografie ontbreken in de hier besproken tekst exacte literatuurverwijzingen. Bepaald storend is bijvoorbeeld dat nadat is medegedeeld dat over de godsdiensten van de negers van Paramaribo Herskovits een interessante studie heeft geschreven (p. 173) nagelaten wordt om in de bibliografie de gehanteerde studie van deze auteur en diens vrouw op te nemen, temeer daar hoofdstuk VI par. 2 hier volledig op is gebaseerd. (Melville J. and Frances S. Herskovits, *Suriname Folklore*, New York 1936).

De nederlandse vertaling van het boek is van Jos Mertens. De oorspronkelijke titel en de taal waaruit het is vertaald worden niet vermeld.

W. F. L. BUSCHKENS